

Reportage Dier en verkeer

Sein veilig voor overstekend wild

Zo'n gewoon waarschuwingsbord wordt vaak voor kennisgeving aangenomen. Als het op het juiste moment knippert, is het veel effectiever. Zeker als het overstekend wild het zelf inschakelt.

Van onze verslaggever
Rik Nijland

WIJTHEM (OVERIJSEL) Bij landgoed De Horre stroomt het verkeer op de provinciale weg van Zwolle naar Dalsen vias door. Jos Gert Hamberg, directeur van het bedrijf Traffic 2000, de bosrand in stapte en daarmee een detector alarmeert. De zwarte matrixborden langs de N757 flitsen aan: knipperlichten en de bekende verkeersborden met springende hert en maximaal 50 stralen de weggebruikers tegemoet.

En verdornd, het werkt. Vaste verkeersborden worden in het buitengebied vaak genegeerd, maar dit is geen plichtmatige waarschuwing. Gaan de matrixborden aan, dan is er echt een beest in aantocht. De langzame auto's veranderen op slag in tufflers, om een overstekende ree, vos of daste kunnen ontwijken, dierenleed te voorkomen, de lak van de auto te redden en wellicht ook hun eigen huid.

Wildaanrijdingen vormen in Overijssel een belangrijke oorzaak van ongelukken, vertelt Bert Dijkstra van de provincie. Voorgaand waren er 880 geregistreerde botsingen met reeën. Een enkele bestuurder moest naar het ziekenhuis; de dieren waren op slag dood of moesten uit hun lijden worden verlost.

Vijf jaar geleden besloten we om iets te doen aan een aantal knelpunten met veel wildaanrijdingen, zoals hier bij De Horre', aldus Dijkstra. 'Je kunt natuurlijk een verkeersdrempel aanleggen of een chicane, maar dan houd je het verkeer de hele dag op.'

Daarom werd gekozen voor een proef met het van oorsprong Zwitserse wildwaarschuwingssysteem Prowild, waarmee Traffic 2000 van Hamberg al ervaring had opgedaan bij 't Harde op de Veluwe. In Overijssel is een verder ontwikkelde versie van Prowild ruim vier jaar geleden geïnstalleerd op twee hotspots: bij De Horre en langs de N346 bij Diepenheim, en op twee locaties waar vanwege de aanleg van nieuwe natuur meer botsingen met reeën werden verwacht. Een minder gelukkige reis. Door beleidswijziging kwam de nieuwe natuur niet van de grond.

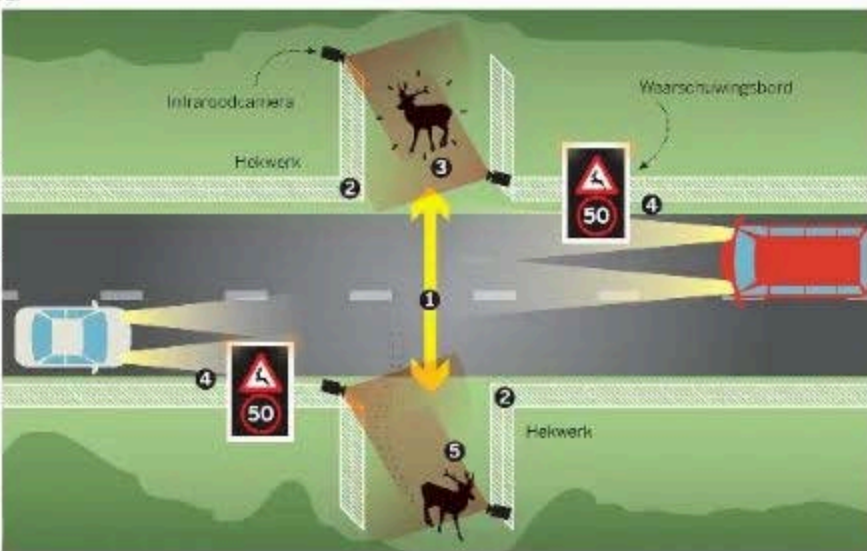
De opzet is op de vier locaties in grote lijnen identiek. Langs de weg is aan beide zijden een hek geplaatst om te voorkomen dat de dieren wilderig oversteken. Bij De Horre over 600 meter en bij Diepenheim over 1,5 kilometer. In dat raster is op twee plaatsen waar naar al veel wildpaadjes toelopen een doorgang gemaakt van enkele tientallen meters breed met daarin een detectiesysteem dat aan de verkeersborden is gekoppeld.

Om dieren die willen oversteken waar te nemen, staat er bij De Horre aan weerszijden van de doorgang een groep paaltjes met daartussen op 30 cm op 70 centimeter hoogte een straal infraroodlicht. Wordt die straal onderbroken door een vossestaart of een reeënpoep dan gaan de waarschuwingsborden langs de weg 3 minuten aan. Dat gebeurt twee tot tien keer per nacht', aldus Dijkstra. 'Normaal staat deze lichtdetector alleen aan in de schemering en 's nachts, maar tijdens de reeënbrost als de dieren actiever zijn, kunnen we het systeem ook overdag inzetten.'

Volgens Hamberg is de kans op valse meldingen klein. 'We hebben de software zo ver ontwikkeld dat het systeem niet afgaat bij opwaaiende blaasieren of

Overstekend wild

1. Wild steekt vaak op dezelfde plek de weg over...
2. Hekwerk wordt langs de weg geplaatst met opening rond de overstekplek...
3. Wanneer een dier de opening nadert voor een overstek, detecteren infraroodcamera's het dier...
4. Bij detectie van een dier geeft een verkeersbord een signaal aan de bestuurder: vaart minderen tot 50 km/uur...
5. Wanneer het dier is overgestoken registreren de camera's het dier opnieuw; de waarschuwingsborden gaan weer uit.



082336/0 de volkscrant - b



Met een signaalbord (links) moeten aangereden reeën zoals hier uitblijven.

Foto: Caspar Huisbergen / H&M

harde rigen.' Wel zijn er soms incidenten, besamt hij, zoals een vallende tak, een keer een wandelaar die zijn auto onhandig in de bosrand parkeren en een wegbeheerder die een nieuw hectometerpaaltje in de lichtstraal plaatste. 'Dan schakelt het systeem zich uit en geeft een waarschuwing.'

Tijdens een evaluatie afgelopen maand bleek hoe effectief de Overijsselse aanpak is. Bij De Horre zijn aanrijdingen met reeën die afgelopen jaren achterwege gebleven. Dat waren er daarvoor gemiddeld 25 per jaar. Bij Diepenheim is het aantal botsingen omhoog gegaan van 35 naar 3 per jaar. Dat zijn geregistreerde gevallen', aldus Dijkstra. 'Je bent verplicht een aanrijding met een ree bij de politie te melden, maar er zijn natuurlijk ook mensen die het beest in de achterbak leggen en doortrekken.'

Mits de auto het nog doet. 'De schade

bedraagt meestal tussen de 2.500 en 7.500 euro. Zo'n ree komt soms over de motorkap heen door de voorruit', aldus Dijkstra. 'Nu ik zie hoe effectief het systeem is, hoeveel schade en dierenleed we voorkomen, vind ik het de in-

Een verkeersdrempel zou ook kunnen, maar die houdt het verkeer de hele dag op

westering dubbelde dwars waard', Prowild kost gemiddeld drie ton per locatie. Het waarschuwingssysteem is vooral geschikt, denkt Dijkstra, voor plaatsen waar veel dieren geconcentreerd oversteken.

Waar die andere plekken in de provincie met zo af en toe eens een ongeluk heeft hij weinig te bieden. De vaste borden met het springende hert zijn er vooral vanwege de juridische aansprakelijkheid. Soms plaatsen we reflectoren of molentjes met reflectoren op bermpaaltjes. Die kaatsen het licht van de koplampen het bos in, zodat het wild schrikt. Je wilt graag wat doen, het kost niet veel, maar ik zou niet durven beweren dat het helpt.'

Sinds 2014 experimenteert de provincie Gelderland met een geavanceerde versie van dit reflectorsysteem. Op bermpaaltjes zijn sensoren geplaatst die als ze het licht van de koplampen waarnemen een lichtje het bos in laten schijnen of een fluittoon laten horen. Doordat er problemen waren met de batterijen en de zonnepanelletjes zijn er nog geen resultaten.

Of het zoden aan de dijk zet is dus

Prooi van de auto

Gijs van Aardenne van de Stichting Wildaanrijdingen Nederland denkt dat in Nederland jaarlijks meer dan tienduizend reeën omkomen als ze proberen over te steken. Dat is een schatting omdat nog niet alle provincies meedoen met de centrale registratie. Voor wilde zwijnen staat de teller dit jaar op 65. Jaarlijks vallen er, afhankelijk van de stand, tussen de 400 tot 1.200 van deze dieren ten prooi aan het autobever. Daar komen nog een honderd damherten en honderd edelherten bij. En natuurlijk heel veel kleine dieren die niet worden geregistreerd. Volgens een ruwe schatting uit 2009 worden er jaarlijks minstens 100 duizend egels plat gereden.

Volgens Edgar van der Grift van onderzoeksinstituut Alterra in Wageningen zijn er 'weinig aanwijzingen' dat maatregelen die gericht zijn op het beïnvloeden van het gedrag van dieren met reflectoren of fluitjes blijvend leiden tot minder ongelukken. Wel effectief, volgens hem: 'wild-detectiesystemen die automobilisten waarschuwen op het moment dat er werkelijk dieren proberen over te steken.'

Dat is een opsteker voor Prowild, maar zou het niet wel goedkoper zijn om langs hotspots wegen te maximumsnelheid 's nachts terug te schroeven naar 50 of 60 kilometer per uur, desnoods met flitspalen om de tijdsdiscipline te handhaven? Dijkstra: 'Afwakderen van wegen van 60 naar 60 ligt politiek erg gevoelig, maar ook bij de bewoners van het buitengebied is de weerstand daar tegen groot.'